

NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU
FILOZOFSKOG FAKULTETA

Predlog za odobrenje magistarske teze i određivanje mentora:

"FENOMENOLOGIJA SVESTI U HEGELOVOJ FILOZOFIJI"
kandidata Nikole Ojdanića

IZVEŠTAJ

Kandidat je odabrao temu koja danas na mnogo načina može da bude relevantna. Ono što Hegel misli pod fenomenologijom svesti u klasičnoj epistemologiji spada u razmatranje saznavnih mogućnosti naših kognitivnih sposobnosti. Tu se razmatraju problemi čulne izvesnosti, opažanja i razuma. Hegel ovim problemima ne pristupa na partikularan način, nego pokušava da ih obradi polazeći od zahteva koje on postavlja svakom filozofskom razmatranju. Naime, filozofsko razmatranje po njemu mora da izbegne metodološki apriorizam. Ono ne sme ništa da pretpostavlja. Zbog toga svoje razmatranje u *Fenomenologiji duha* Hegel počinje pretresanjem prethodnih pokušaja da se izbori pouzdana osnova našeg saznanja. Rezultat tog ispitivanja izražen je u tvrdnji da nije moguće unapred doći do metoda koji, na ovaj ili onaj način, ne bi bio aksiomatizovan.

Međutim, pošto svako razmatranje mora od nečega da počne, on se oslanja na proverenu tradiciju – na Platona i Aristotela. Prema toj tradiciji filozofska rasprava treba da počne uobičajenog shvatanja nekog problema. Tek polazeći od toga što je, kako kaže Aristotel "prvo za nas" mo žemo dospeti do onoga što je "prvo po prirodi". Hegel tu tačku početka naziva prirodnom predstavom ili običnom svešću.

Kandidat Nikola Ojdanić u svom obrazloženju predloga teme magistarskog rada najavljuje da će svoje izlaganje zasnovati na redosledu kojim Hegel u svom sistemu razvija ovu temu, ali da će pojedinačna pitanja koja se tu izlažu dovesti u vezu sa razmatranjem tih pitanja u savremenoj filozofiji; posebno u epistemologiji. On ispravno primećuje da je ono što se prema Hegelu obično smatra istinskim znanje ili prirodnom predstavom, zapravo stanovište čulne izvesnosti. Prema ovom stanovištu istinska stvarnost ne sačinjava ništa drugo do čulno prisutni predmeti. Dakle, stanovište obične svesti smatra da su opšti pojmovi prazne himere, a da stvarno imamo samo pojedinačne predmete. Ali, pri samom pokušaju da se ta istina izrazi pokazuje se da se ono što se smatra pouzdano izvesnim ne može adekvatno potvrditi niti jezikom u formi iskaza (pismom ili govorom), niti ostenzivno.

Kandidat Ojdanić opravdano tvrdi da su za Hegela potpuno neadekvatna, i zato osporiva, nastojanja da se dođe do nečega poput onoga što se na početku savremene filozofije htelo izraziti konstrukcijama "atomske činjenice" ili "protokol rečenice". Naime, za Hegela se ni jedan problem ne može izratziti kao skup nezavisnih znanja, niti se istina o njemu može svesti na rezultat ispitivanja. Izlaganje bilo kog filozofskog problema predstavlja razvojni tok misli koji na kraju predstavlja celinu tog znanja. Zato Hegel na kraju poglavlja o čulnoj izvesnosti kaže da je čula izvesnost, zapravo, istorija čulne izvesnosti.

Kandidat primećuje da Hegel u narednom poglavlju, u poglavlju o opažanju, razmatra pojedinačan predmet opažanja kao samostalan, ali sada i posredovan opštostima. Naime, Hegel ovde hoće pokazati kako naše shvatanje pojedinačnog predmeta stalno oscilira između njegovih svojstava i njegove predmetnosti. Svojstva istovremeno povezuju i razdvajaju stvari. Ona sačinjavaju stvar, iako se međusobno indiferentna, odnosno, ne mogu se uzajamno redukovati. Kandidat najavljuje da će u svom razmatranju Hegelove misli pokušati da je dovede u vezu sa metafizičkim odnosima supstancija-akcidencija, kao i sa drugim savremenim problemima metafizike i epistemologije.

Kolega Ojdanić najavljuje da će interpretaciju Hegelovom razmatranja u poglavlju o razumu dovesti u vezu sa načinom na koji su tada razmatrani prirodni zakoni. Naime, novovekovna fizika i prirodna nauka nastoje da

redukuju zakone. Idealan model takve redukcije Hegel vidi u Njutnovom zakonu gravitacije. Zakoni prema Hegelu nisu nešto što spada u onostrani platonistički svet, ali nisu ni nešto što se može svesti na čulnost.

Nakon uvida u obrazloženje teme, projekat sadržaja i priloženu literaturu, kao irazgovora sa kandidatom, stekao sam utisak da je njegov projekat istraživanja solidno postavljen i da je kandidat dovoljno upućen u temu, te da je, imajući sve to u vidu, u stanju da na zadovoljavajućem nivou uradi magistarski rad. Polazeći od svega rečenog, predlažen Nastavno-naučnom veću Filozofskog fakulteta da poslediplomcu *Nikoli Ojdaniću* odobri izradu magistarskog rada na temu "Fenomenologija svesti u Hegelovoj filozofiji".

Beograd, 10. 02. 2011.

Podnosilac izveštaja

Doc. dr Drago Đurić

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Drago Đurić', with a long horizontal line extending to the right.